

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/1/2024
Identifikačné číslo spisu:	6122010421
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6122010421.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Štífta a JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného C. Š. pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c), § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 31. januára 2024 v Bratislave dovolanie obvineného C. Š., podané prostredníctvom jeho obhajkyne JUDr. Lenky Janšo Choma, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. októbra 2022, sp. zn. 4To/115/2022, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného C. Š. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“) rozsudkom z 1. augusta 2022, sp. zn. 6Tk/2/2022, uznal obvineného C. Š. za vinného z obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. c), § 139 ods. 1 písm. c) Tr. zák. na tam uvedenom skutkovom základe.

Za to súd obvinenému uložil podľa § 145 ods. 2 Tr. zák. v spojení § 36 písm. písm. l), písm. n), § 38 ods. 3 Tr. zák. a § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. per analogiam trest odňatia slobody vo výmere 18 rokov. Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. súd zaradil obvineného na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 73 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. obvinenému uložil ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou. Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. uložil obvinenému ochranný dohľad vo výmere 3 rokov a podľa § 60 ods. 1 písm. a) Tr. zák. i trest prepadnutia veci - sekery.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený odvolanie, o ktorom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením z 20. októbra 2022, sp. zn. 4To/115/2022 tak, že ho postupom podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol.

Dňa 16. októbra 2023 obvinený C. Š. prostredníctvom svojej obhajkyne JUDr. Lenky Janšo Choma podal písomne odôvodnené dovolanie, v ktorom uplatnil dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, resp. na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

K uvedenému dovolaciemu dôvodu uviedol, že uložený výrok o treste považuje za neprimerane prísny, keďže podľa jeho názoru boli v jeho prípade splnené aj podmienky pre použitie § 39 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zák., teda že konajúci súd mohol a mal pristúpiť k zníženiu dolnej hranice trestnej sadzby. V ďalšom obvinený uvádzal skutočnosti, pre ktoré mal za to, že jeho pomery a okolnosti prípadu odôvodňovali nižší trest ako mu bol uložený, pričom tieto skutočnosti boli po obsahovej stránke v podstate len kópiou jeho odvolania, resp. záverečnej reči. Ťažisko dovolacej argumentácie obvineného teda tvoril poukaz na neaplikovanie ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zák., mimo iné i z dôvodu, že mal za to, že jeho rozpoznávacie schopnosti boli v súvislosti s nadmerným požívaním alkoholu znížené.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti preto obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. októbra 2020, sp. zn. 4To/115/2022, bol porušený zákona v neprospech obvineného a aby súčasne zrušil predmetné uznesenie a rovnako tak aj rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 1. augusta 2022, sp. zn. 6Tk/2/2022, vo výroku o treste a tomuto súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K podanému dovolaniu sa vyjadril prokurátor písomným podaním zo 14. októbra 2023, v rámci ktorého uviedol, že právna i skutková argumentácia dovolateľa je prinajmenšom máľúca, keďže smeruje výhradne proti uloženému trestu a táto nijako nezodpovedá aplikovanému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Navyše zdôraznil, že obvinenému bol v konaní ukladaný trest odňatia slobody pod zákonom stanovenú dolnú hranicu. Vo vzťahu k argumentácii obvineného ohľadne jeho zníženej pričetnosti, poukázal na závery znaleckého posudku č. XX/XXXX a č. XX/XXXX znalcov MUDr. N. D. z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria a Mgr. D. Č. z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých, z ktorého vyplynulo, že v čase spáchania skutku bola u obvineného ustálená ebrieta ťažkého stupňa a abnormná afektívna reakcia, čo viedlo v čase spáchania skutku k podstatnému zníženiu jeho ovládacích schopností. Jeho rozpoznávacie schopnosti ale boli zachované, teda neznížené, pričom obvinený si tento stav privodil sám požitím alkoholických nápojov. Vzhľadom k tomu považoval argumentáciu obvineného za irelevantnú, a preto navrhol dovolanie obvineného odmietnuť.

Vyjadrenie prokurátora k dovolaniu bolo doručené obvinenému i jej obhajkyňi 13. novembra 2023, pričom do rozhodovania najvyšším súdom sa k vyjadreniu prokurátora nevyjadrili.

Dňa 8. januára 2024 bolo dovolanie obvineného C. Š. spoločne s kompletným k veci prislúchajúcim spisovým materiálom riadne predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o podanom dovolaní.

Po predložení veci najvyšší súd ako súd dovolací [§ 377 Tr. por.] predbežne preskúmal dovolanie obvineného spolu s predloženým spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov [§ 372 ods. 1 Tr. por.], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.) a spĺňa aj nevyhnutné obsahové náležitosti (§ 374 Tr. por.). Zároveň ale najvyšší súd zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zjavné, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Úvodom najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych väd, a nie na revíziu skutkových zistení

ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať v intenciách Trestného poriadku len odvolací súd (§ 322 ods. 3 Tr. por., § 326 ods. 5 Tr. por.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený eo ipso prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Rovnako najvyšší súd považuje za potrebné pripomenúť, že v dovolacom konaní je (okrem výnimky uvedenej v § 385 ods. 2 Tr. por.) viazaný rozsahom a obsahom dovolateľom uplatnených námietok (R 120/2012-I). Viazanosť dovolacími dôvodmi teda na strane jednej limituje rozsah prieskumnej právomoci dovolacieho súdu, na strane druhej ale „zaťažuje“ aj samotného dovolateľa (zastúpeného profesionálnym obhajcom z radov advokátov), ktorý svoje výhrady musí koncipovať spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o tom, čo vlastne konajúcim súdom vytýka (uvedené má potom súvis s preskúmvaním podmienok podľa § 371 ods. 4, ods. 5 Tr. por.).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmvaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať predmetný dovolací dôvod. Ten je totiž daný len v tých prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. teda vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potrebné rozumieť napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) ako i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák.

Pokiaľ ide o konkrétne dovolacie námietky obvineného vo vzťahu k uplatneniu dovolacieho dôvodu podľa písm. i) § 371 ods. 1 Tr. por., a teda ťažiskovej dovolacej argumentácie obvineného k otázke neaplikácie mimoriadneho zníženia trestu postupom podľa § 39 ods. 1 ergo ods. 2 písm. c) Tr. zák., najvyšší súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, na ktorú správne poukázal už aj prokurátor vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu, že argumentácia obvineného je prinajmenšom máťúca, keďže z dovolaním napadnutých rozhodnutí vo veci konajúcich súdov plynie, že tieto obvinenému ukladali trest odňatia slobody pod zákonom stanovenú dolnú hranicu, a to uplatnením § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. per analogiam. Z obsahu dovolania je preto zrejmé, že obvinený v podstate namietal, že vo veci konajúce súdy neaplikovali ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody vo väčšom rozsahu.

Vo vzťahu ku ustanoveniam § 39 ods. 1, ods. 2 Tr. por. najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v predmetnom ustanovení je zakotvené moderačné oprávnenie súdu vo vzťahu k výške ukladaného trestu, čo ostatne vyplýva aj z formulácie predmetných ustanovení („možno páchatelovi uložiť“ resp. „súd môže znížiť“). Z uvedeného teda možno rozumne dôvodiť, že pokiaľ by aj boli splnené podmienky pre mimoriadne zníženie trestu, je len oprávnením, nie však povinnosťou, vo veci konajúceho a rozhodujúceho súdu, či mimoriadne zníženie trestu v konkrétnom prípade, so zreteľom na jeho všetky okolnosti, uplatní alebo nie. Z uvedeného ďalej logicky plynie, že predmetné úvahy platia aj vo vzťahu k otázke v akom rozsahu vo veci konajúci súd toto moderačné oprávnenie vo vzťahu k výške ukladaného trestu uplatní.

Uvedené závery vychádzajúce priamo zo zákonnej dikcie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. explicizovala aj rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu, a to okrem iného v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2012, sp. zn. 5 Tdo 72/2012, uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 51/2014, kde najvyšší súd rezultuje, že „hmotnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu sa svojou povahou a významom primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Tr. zák. a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďiť „pod nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. a § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste.

Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák., v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezníženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. nezakladá žiadny dovolací dôvod.“

Nad rámec uvedeného poukazuje senát dovolacieho súdu na odôvodnenie rozsudku okresného súdu na str. 6, ktorý v ňom poukázal na dôvody, pre ktoré mimoriadne znižoval trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby, s ktorými sa v podstate stotožnil aj krajský súd v dovolaní napadnutom uznesení, a to „Keďže obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por., že je vinný zo všetkých skutkov uvedených v podanej obžalobe, súd pri ukladaní trestu obžalovanému analogicky použil ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Tr. zák. a znížil obžalovanému spodnú hranicu a uložil obžalovanému trest odňatia slobody vo výmere 18 rokov (porov. Stanovisko NS SR č. 44/2017 zo dňa

27.06.2017), keďže takýto trest považuje pre nápravu obžalovaného za dostatočný.“, pričom na inom mieste sa navyše vysporiadal i s dôvodmi, pre ktoré neaplikoval ustanovenia o mimoriadnom znižovaní trestu odňatia slobody i podľa ods. 1 § 39 Tr. zák., kde konštatoval, že „Súd v tejto súvislosti uvádza, že na strane obžalovaného neboli zistené také okolnosti prípadu alebo pomery obžalovaného, ktoré by odôvodňovali mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. Súd nemôže v danom prípade odôvodniť mimoriadne zníženie trestu nepriaznivým detstvom obžalovaného, na ktoré poukazovala vo vyjadrení sestra obžalovaného. V čase spáchania trestného činu mal obžalovaný takmer 33 rokov. Počas svojho predchádzajúceho života nikde riadne nepracoval, žil v jednej domácnosti so svojou matkou a vo zvýšenej miere požíval alkoholické nápoje. Obžalovaný vzhľadom na svoj vek, podľa názoru súdu, mohol zmeniť spôsob života, čo však neučinil ani po absolvovaní protialkoholického liečenia a spolunažívanie s matkou vyústilo až do spáchania trestného činu“.

Na základe vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je daný, a preto jeho dovolanie na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.